

**Ուսուցման Ծրագիր
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՔՆՆԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ**

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՅԹՆԵՐ

1. Սույն ուսուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի (այսուհետ՝ Կոմիտե) քննիչների (այսուհետ՝ քննիչներ) 2017թ. վերապատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ժամաքանակը և ժամանակացույցը, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսերի համառոտ նկարագիրը:

2. Ծրագիրը մշակվել է Կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի փետրվարի 27-ի թիվ 29-Լ հրամանի հիման վրա:

3. Ծրագիրը նպատակաուղղված է քննիչների մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների շարունակական կատարելագործմանը քրեական իրավունքի, քրեական դատավարության, քրեական գործերով ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի, դատական փորձաքննությունների և այլ ոլորտներում:

4. Ծրագիրն իրականացվում է առկա ուսուցման ձևով: Վերապատրաստման ժամաքանակը ՀՀ քննչական կոմիտեի ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող քննիչների¹ համար սահմանվում է 24 ակադեմիական ժամ, այլ քննիչների համար՝ 30 ակադեմիական ժամ: Ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող քննիչների վերապատրաստումն իրականացվում է 3 աշխատանքային օրերի ընթացքում: Մյուս քննիչների վերապատրաստումն իրականացվում է 4 աշխատանքային օրերի ընթացքում:

5. Վերապատրաստումն առավելապես իրականացվում է դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներով:

6. Վերապատրաստման ժամանակացույց է սահմանվում 2017 թվականի ապրիլ-նոյեմբեր ամիսները:

II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

**1. ՀՀ քննչական կոմիտեի ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող քննիչների
վերապատրաստման դասընթացների մոդուլ**

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	I-Q-040-17	ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը	8
2.	I-Q-041-17	ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը	8
3.	I-Q-042-17	ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական	8

¹ ՀՀ քննչական կոմիտեի կենտրոնական մարմնի, գինվորական քննչական գլխավոր վարչության, Երևան քաղաքի քննչական վարչության, մարզային քննչական վարչությունների ստորաբաժանումների վարչությունների և բաժինների պետեր:

		գործերով	
4.	I-Q-047-17	Ապացույցների թույլատրելիությունը ՀՀ քրեական դատավարությունում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համատեքստում	8
5.	I-Q-048-17	Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննությունը	8
6.	I-Q-049-17	Խոցելի տուժողների/վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննությունը	8
7.	I-Q-050-17	Մինչդատական կալանքը և քննության հարակից հիմնախնդիրները	8
8.	I-Q-051-17	Քրեական գործերի քննության ընդհանուր մեթոդաբանությունը	8

2. ՀՀ քննչական կոմիտեի այլ քննիչների վերապատրաստման դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
9.	I-J-008-17	Քննիչի մասնագիտական էթիկա	4
10.	I-J-025-17	Դատական փորձաքննության արդի հարցերը	4
11.	I-Q-040-17	ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը	6
12.	I-Q-041-17	ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը	6
13.	I-Q-042-17	ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով	6
14.	I-Q-047-17	Ապացույցների թույլատրելիությունը ՀՀ քրեական դատավարությունում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համատեքստում	6
15.	I-Q-048-17	Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննությունը	6
16.	I-Q-049-17	Խոցելի տուժողների/վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննությունը	6
17.	I-Q-050-17	Մինչդատական կալանքը և քննության հարակից հիմնախնդիրները	6
18.	I-Q-051-17	Քրեական գործերի քննության ընդհանուր մեթոդաբանությունը	6

III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

1. I-Q-040-17. ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական իրավունքի ոլորտում իրականացված և ընթացիկ բարեփոխումների, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ ձևավորելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի հիմնադրույթները,
- քրեաիրավական ինստիտուտների, այդ թվում՝ պատժողական քաղաքականության զարգացման միտումները և հեռանկարները,

- հանցավոր արարքների ճշգրիտ որակման հիմնահարցերը (մասնավորապես՝ մարդու կյանքի և առողջության, սեռական ազատության և անձեռնմխելիության, այդ թվում՝ անչափահասների դեմ ուղղված հանցագործությունների, թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության, սեփականաթության դեմ ուղղված և կոռուպցիոն հանցագործությունների և այլն) և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառ փորձը,
  - ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորությունների բովանդակությունը (այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները և դրանց ներպետական օրենսդրությունում կիրառելիության ու Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի դրույթները):
- Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

2. I-Q-041-17. ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը

Դասընթացն անհրաժեշտ է քրեական դատավարության ոլորտում նոր իրավական զարգացումները, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները մատուցելու, դրանք գործնականում կիրառելու, ինչպես նաև քննչական գործողությունների կատարման կարգի պահպանման կարողությունների կատարելագործման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՀՀ քրեական դատավարության ոլորտում նոր օրենսդրությունը,
- ՀՀ քրեական դատավարության մինչդատական վարույթին վերաբերող առանձին ինստիտուտների վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները և դրանց կիրառման հիմնահարցերը,
- ՀՀ մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերը, այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերի կիրառման առանձնահատկությունները,
- քննչական գործողությունների կատարման ընթացքում ծագող գործնական հիմնահարցերը և նախաքննության ընթացքում քննիչների կողմից թույլ տրվող խախտումները,
- առանձին քննչական գործողությունների կատարման դատավարական և կրիմինալիստիկական առանձնահատկությունները,
- նախաքննության ընթացքում կայացվող որոշումների և քննչական գործողությունների արձանագրությունների կազմման առանձնահատկությունները,
- դատավարական հարկադրանքի միջոցները և դրանց ուսումնասիրությունը, ապացույցների և ապացուցման գործընթացի խնդիրները, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության արդյունքներն ապացուցման գործընթացում օգտագործելու իրավական կարգավորման խնդիրները,
- պետական, նոտարական և բանկային գաղտնիք պարունակող տեղեկություններ ստանալու դատավարական կարգը և այլն:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

3. I-Q-042-17. ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով

Դասընթացն անհրաժեշտ է ՄԻԵԴ իրավական նոր դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և կարողություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- քրեական իրավունքի և դատավարության ոլորտում Եվրոպական կոնվենցիայով և միջազգային այլ պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքների (այդ թվում՝ խոսքի ազատության և ազգային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրների, անձի ազատության և անձեռնմխելիության, մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության, արդար դատաքննության իրավունքների պաշտպանության, անթույլատրելի ապացույցների օգտագործման արգելքի, խոշտանգումների և այլ դաժան վերաբերմունքի արգելքի, ռասիզմի և խտրականության արգելքի) պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

4. I-Q-047-17. Ապացույցների թույլատրելիությունը ՀՀ քրեական դատավարությունում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համատեքստում

Դասընթացն անհրաժեշտ է ապացույցների թույլատրելիության վերաբերյալ ՄԻԵԴ-ի կողմից ձևավորված նախադեպային իրավունքի և ներպետական դատական պրակտիկայի վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և դրանց կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ապացույցների հասկացության և թույլատրելիության բովանդակության, այդ թվում՝ ապացույցների թույլատրելիության, ներպետական և եվրոպական չափանիշների վերաբերյալ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի և ՄԻԵԴ դիրքորոշումները,
- օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքների օգագործման մի շարք հարցերի վերաբերյալ ՄԻԵԴ և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի դիրքորոշումները,
- «Հանցագործության սադրանքի» հասկացության և բովանդակության վերաբերյալ՝ ՄԻԵԴ և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային դիրքորոշումները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

5. I-Q-048-17. Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննությունը

Դասընթացն անհրաժեշտ է կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննության վերաբերյալ ՄԻԵԴ-ի նախադեպային իրավունքին և ներպետական դատական պրակտիկային ծանոթացնելու և համապատասխան չափորոշիչների կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- կյանքի իրավունքի, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի, ինչպես նաև դրանք պահպանելու ուղղությամբ պետության պոզիտիվ պարտավորության բովանդակության բացահայտումը,
- նշված բնույթի գործերով քննության առանձնահատկությունները՝ ՄԻԵԴ և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կողմից ձևավորված չափանիշների լույսի ներքո:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

6. I-Q-049-17. Խոցելի տուժողների/վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննությունը

Դասընթացն անհրաժեշտ է խոցելի տուժողների, վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննության առանձնահատկությունների և այդ հարցերի կապակցությամբ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և դրանց կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- խոցելի խմբերի վերհանման չափանիշները,
- խոցելի անձանց մասնակցությամբ իրականացվող քննության առանձնահատկությունները,

- խոցելի անձանց նկատմամբ պաշտպանության միջոցների կիրառման առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

7. I-Q-050-17. Մինչդատական կալանքը և քննության հարակից հիմնախնդիրները

Դասընթացն անհրաժեշտ է մինչդատական վարույթում կասկածյալի և մեղադրյալի ազատության և անձնական անձեռնմխելիության իրավունքի սահմանափակման կապակցությամբ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և դրանց կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՄԻԵԿ 5-րդ հոդվածով երաշխավորված անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի բովանդակությունը,
- անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի սահմանափակման հիմքերը,
- անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի սահմանափակման դեպքում կասկածյալի, մեղադրյալի կամ դատավարության այլ մասնակցի իրավունքների ապահովման եղանակները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

8. I-Q-051-17. Քրեական գործերի քննության ընդհանուր մեթոդաբանությունը

Դասընթացն անհրաժեշտ է քրեական գործերի քննության մեթոդաբանության առանձին հարցերի կապակցությամբ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և դրանց կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՄԻԵԿ հիմնարար սկզբունքները, որոնք ազդում են քրեական գործով քննության մեթոդաբանության վրա,
- քննության վարույթի մասնակիցների մասնավոր և ընտանեկան կյանքի նկատմամբ հարգանքի բովանդակությունը,
- քննության ընթացքում կասկածյալի և մեղադրյալի արդար դատաքննության, անձնական ազատության իրավունքների ապահովման եղանակները և այլն:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար:

9. I-J-008-17. Քննիչի մասնագիտական էթիկա

Դասընթացը պայմանավորված է քննիչի մասնագիտական էթիկայի կանոնների հետ կապված գիտելիքները և դրանք կենսագործելու կարողությունները կատարելագործելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է քննչական գործունեության ընթացքում և դրանից դուրս հարաբերություններում քննիչի վարքագծի կանոնների, քննիչների էթիկայի հարցերով վարույթի հետ կապված առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար, բացառությամբ ղեկավար պաշտոն զբաղեցնողների:

10. I-J-025-17. Դատական փորձաքննության արդի հարցերը

Դասընթացը պայմանավորված է փորձաքննությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, համարժեք և արդյունավետ փորձաքննությունների նշանակման կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է քրեական վարույթներում փորձաքննությունների (դատաբժշկական, դատահոգեբանական, նյութագիտական, դատաձեռագրաբանական, դատաձգաբանական և այլ) նշանակման հիմքերի, կարգի, բովանդակության,

փորձաքննությունների կատարման և արդյունքների գնահատման վերաբերյալ հիմնահարցերը (օրինակ՝ փորձաքննությունները դատական հոգեբանության, դատական հոգեբուժության ոլորտներում, մասնավորապես՝ աֆեկտ, հոգեկան խիստ հուզմունք, անմեղսունակություն, սահմանափակ մեղսունակություն):

Դասընթացը նախատեսված է բոլոր քննիչների համար, բացառությամբ ղեկավար պաշտոն զբաղեցնողների:

11. I-Q-040-17. ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցերը

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 1-ին կետի ներքո:

12. I-Q-041-17. ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցերը

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 2-րդ կետի ներքո:

13. I-Q-042-17. ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքի արդի հարցերը քրեական գործերով

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 3-րդ կետի ներքո:

14. I-Q-047-17. Ապացույցների թույլատրելիությունը ՀՀ քրեական դատավարությունում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համատեքստում

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 4-րդ կետի ներքո:

15. I-Q-048-17. Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննությունը

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 5-րդ կետի ներքո:

16. I-Q-049-17. Խոցելի տուժողների/վկաների և կասկածյալների մասնակցությամբ իրականացվող քննությունը

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 6-րդ կետի ներքո:

17. I-Q-050-17. Մինչդատական կալանքը և քննության հարակից հիմնախնդիրները

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 7-րդ կետի ներքո:

18. I-Q-051-17. Քրեական գործերի քննության ընդհանուր մեթոդաբանությունը

Առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը տե՛ս 8-րդ կետի ներքո: